

Дистанційна освіта та її вплив на навички та знання студентів: оцінка якості та педагогічні виклики

Субота Лариса Андріївна¹, Демченко Ольга Миколаївна²,

Приймак Віктор Миколайович³

Опубліковано	Секція	УДК
19.12.2023	Освіта/Педагогіка	37:314:361.4(477)

DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10404921>

Ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Анотація. Дистанційна освіта в українському суспільстві набуває все більшого значення та актуальності, оскільки вона пов'язана як із розвитком інформаційно-комунікаційних технологій загалом, так і з драматичними соціально-політичними викликами. На цей момент існує достатня кількість теоретико-методологічних розробок із цієї теми, втім відчувається нестача емпіричних досліджень із конкретними результатами. Таким чином, мета статті полягає у з'ясуванні особливостей впливу дистанційної освіти на знання, уміння та навички здобувачів вищої освіти. Для цього виконуються наступні завдання: 1) вибір параметрів, що відображають якісно-кількісні характеристики освітнього процесу; 2) вивчення рівня вираженості визначених параметрів у сучасних здобувачів вищої освіти; 3) формулювання педагогічних рекомендацій відповідно до отриманих результатів. Респондентам пропонувалося оцінити рівні сформованості певних видів компетентності (навчальної, професійної, організаційної, мотиваційної та аксіологічної) за різних форматів навчання. Результати дослідження показали, що знання, уміння та навички здобувачів вищої освіти, які навчалися традиційно та дистанційно, не мають значущих відмінностей. Це свідчить про первинність індивідуально-особистісних рис і мотиваційної сфери кожного конкретного здобувача вищої освіти та вторинність формату навчання. Респондентів можна поділити на чотири групи за мотивацією до навчання: 1) орієнтовані на отримання диплома, 2) орієнтовані на професійний розвиток, 3) орієнтовані на особистий розвиток, 4) немотивовані. Інтерпретація кластерного аналізу дає підстави для формулювання основних педагогічних завдань, що стоять перед викладачами закладів вищої освіти у контексті дистанційної освіти: 1) забезпечити актуальність навчально-професійного контенту для підвищення мотивації здобувачів вищої освіти; 2) розробити теоретико-методологічну базу дистанційної освіти, яка враховує її

¹доктор педагогічних наук, доцент, професор, кафедра української мови, Навчально-науковий інститут міжнародної освіти, Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут", м. Харків, Україна, lorasub@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0003-4740-4486>

²к.п.н., доцент кафедри гуманітарних дисциплін, Дунайський інститут Національного університету «Одеська морська академія», м. Ізмаїл, Україна, olgandemch@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-4083-2798>

³старший викладач, кафедра технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва, гуманітарно-педагогічний факультет, Хмельницький національний університет, м. Хмельницький, Україна, v.pryimak79@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0003-4421-5348>

особливості; 3) здійснювати психолого-педагогічний вплив, що сприяє професійному розвитку та формуванню ціннісних орієнтацій здобувачів вищої освіти.

Ключові слова: онлайн-навчання, компетентність, заклад вищої освіти, здобувачі освіти, опитування, кластерний аналіз.

Distance education and its impact on students skills and knowledge: quality assessment and pedagogical challenges

Annotation. The significance and relevance of distance education in Ukrainian society are growing, given its association with the overall development of information and communication technologies and the dramatic socio-political challenges. While there is a sufficient amount of theoretical and methodological development on this topic, there is a lack of empirical research with concrete results. Therefore, the goal of this article is to clarify the peculiarities of the impact of distance education on the knowledge, skills, and abilities of higher education learners. To achieve this goal, the following tasks are performed: 1) selection of parameters reflecting qualitative and quantitative characteristics of the educational process; 2) examination of the expression level of the identified parameters in contemporary higher education learners; 3) formulation of pedagogical recommendations based on the obtained results. Respondents were asked to assess the levels of development of certain competencies (educational, professional, organizational, motivational, and axiological) across different learning formats. The research results showed that the knowledge, skills, and abilities of higher education learners who studied traditionally and through distance education do not have significant differences. This indicates the primacy of individual-personal characteristics and motivational sphere of each specific higher education learner and the secondary importance of the learning format. Respondents can be divided into four groups based on their motivation for learning: 1) oriented towards obtaining a diploma, 2) oriented towards professional development, 3) oriented towards personal development, 4) unmotivated. The interpretation of cluster analysis provides grounds for formulating the main pedagogical tasks facing higher education institution instructors in the context of distance education: 1) ensure the relevance of educational-professional content to enhance the motivation of higher education learners; 2) develop a theoretical-methodological basis for distance education that takes into account its peculiarities; 3) implement psychological and pedagogical influence that contributes to professional development and the formation of value orientations in higher education learners.

Keywords: online learning, competence, higher education institution, education seekers, survey, cluster analysis.

Вступ

Постановка проблеми у загальному вигляді. Значення та актуальність дистанційної освіти у сучасному суспільстві напрочуд важко переоцінити. Щонайперше, це обумовлюється загальним світовим розвитком інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема у сфері навчально-пізнавальної діяльності; по-друге, драматичними соціальними (пандемія) та політичними (війна) викликами, що постали перед українським суспільством. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) і суспільна потреба дистанційної освіти призвели до її швидкого впровадження у навчальну практику освітніх закладів усіх типів і рівнів підготовки. З одного боку, це закономірний процес, з іншого, необхідність перевірки ефективності дистанційного навчання змушує науковців зосередитися на вивченні його переваг і недоліків. На цей момент існує достатньо теоретичних розробок у галузі дистанційної освіти, проте бракує емпіричних досліджень, які б підтверджували або спростовували ці теоретичні

положення. Тому принципово важливою є характеристика дистанційної освіти в якісно-кількісному вимірі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наявних досліджень дистанційної освіти дозволив згрупувати їх за трьома основними напрямками:

1) розгляд поняття і сутнісних особливостей дистанційної освіти (О. Лучанінова [1], А. Сіленко [2], С. Халатур [3], О. Шпарик [4], Е. Ященко [5]);

2) з'ясування теоретико-методологічних засад дистанційної освіти (А. Захаров [6], Л. Наливайко [7], О. Паламарчук [8], С. Трубачева [9], Ю. Цветкова [10]);

3) окреслення проблем і викликів, що стоять перед сучасною дистанційною освітою (Є. Іванов [11], І. Коляда [12], А. Марчук [13], Т. Сидоренко [14], Т. Скляніченко [15]).

Разом із тим, досліджень, які б стосувалися особливостей дистанційної освіти в емпіричному вимірі, не знайдено. Це обумовило напрям авторського дослідження і дозволило сформулювати його мету.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає у з'ясуванні особливостей впливу дистанційної освіти на навички та знання студентів. Для цього виконуються наступні завдання:

1) визначення параметрів, які відображають якісно-кількісні характеристики освітнього процесу в дистанційній освіті;

2) дослідження рівня вираженості цих параметрів у сучасних здобувачів вищої освіти, які навчаються в дистанційній освіті;

3) формулювання педагогічних рекомендацій щодо підвищення ефективності дистанційної освіти з урахуванням отриманих результатів дослідження.

Матеріали та методи. Згідно з заявленими цілями дослідження складалося із шести етапів: 1) розробка опитувальника для студентів закладів вищої освіти; 2) формування вибірки у кількості 100 осіб; 3) проведення опитування за допомогою гугл-форм; 4) математичний підрахунок результатів вираженості рівнів кожного з оцінюваних параметрів; 5) порівняльний аналіз якісно-кількісних параметрів дистанційної і традиційної освіти; 5) формування та характеристика груп респондентів за особливостями впливу дистанційної освіти на їхні знання, уміння та навички. Усі статистичні розрахунки (t-критерій Стьюдента, кластерний аналіз) виконано за допомогою програми Statistica 10.0.

Результати

На основі теоретико-методологічних досліджень у галузі педагогіки було розроблено опитувальник для студентів закладів вищої освіти, які мають досвід навчання як дистанційно, так і традиційно. Респондентам пропонувалося оцінити рівні сформованості певних видів компетентності за різних форматів навчання. Зокрема, було виділено такі параметри:

1) навчальна компетентність (здатність і готовність до набуття і удосконалення навчально-пізнавальних);

2) професійна компетентність (здатність і готовність до застосування і удосконалення професійних знань, умінь та навичок);

3) організаційна компетентність (здатність і готовність до вирішення різнотипних організаційних завдань);

4) мотиваційна компетентність (здатність і готовність до формування і удосконалення мотивації у сфері навчально-пізнавальної діяльності);

5) аксіологічна компетентність (здатність і готовність до розуміння та прийняття цінності навчально-пізнавального процесу як чинника життєвого успіху).

Для зручності візуального представлення та для статистичних розрахунків низький рівень вираженості кожного параметра позначається через 1, середній — через 2, високий — через 3.

Таблиця 1

Сирі дані опитування здобувачів вищої освіти для з'ясування впливу дистанційної освіти на знання, уміння та навички

№	Традиційна освіта					Дистанційна освіта				
	НК	ПК	ОК	МК	АК	НК	ПК	ОК	МК	АК
1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
2	2	3	2	2	1	2	3	3	2	2
3	3	3	2	3	2	3	3	2	2	2
4	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
5	2	1	1	1	2	1	1	1	1	1
6	2	3	2	3	2	2	3	2	3	2
7	1	2	2	1	1	2	2	2	2	1
8	2	2	1	2	2	2	1	2	3	1
9	2	3	2	2	3	3	2	2	3	3
10	2	3	2	3	2	3	3	2	3	2
11	2	2	1	2	1	2	2	1	1	1
12	3	1	2	2	1	3	1	2	2	2
13	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
14	3	3	2	3	2	3	2	3	2	3
15	3	2	3	3	3	3	2	3	2	3
16	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
17	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3
18	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
19	3	2	3	2	3	2	3	2	3	2
20	3	3	2	3	2	3	3	2	2	2
21	1	2	2	1	1	2	2	2	2	1
22	2	3	2	3	2	2	3	2	3	2
23	2	3	2	2	1	2	3	3	2	2
24	2	1	1	1	2	1	1	1	1	1
25	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
26	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
27	3	2	3	3	3	3	2	3	2	3
28	2	2	1	2	2	2	1	2	3	1
29	3	1	2	2	1	3	1	2	2	2
30	2	3	2	3	2	3	3	2	3	2
31	3	3	2	3	2	3	3	2	2	2
32	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1
33	2	3	2	2	3	3	2	2	3	3
34	1	2	2	1	1	2	2	2	2	1
35	2	1	2	2	2	1	2	1	1	2
36	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
37	2	2	1	2	1	2	2	1	1	1
38	2	2	1	2	2	2	1	2	3	1
39	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
40	3	3	2	3	2	3	2	3	2	3
41	2	1	1	1	2	1	1	1	1	1
42	2	3	2	2	1	2	3	3	2	2
43	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
44	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
45	2	3	2	3	2	3	3	2	3	2
46	2	3	2	3	2	2	3	2	3	2
47	3	2	3	3	3	3	2	3	2	3
48	1	2	2	1	1	2	1	2	1	2
49	3	3	2	3	2	3	3	2	2	2

№	Традиційна освіта					Дистанційна освіта				
	НК	ПК	ОК	МК	АК	НК	ПК	ОК	МК	АК
50	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3
51	3	1	2	2	1	3	1	2	2	2
52	1	2	2	1	1	2	2	2	2	1
53	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1
54	2	3	2	3	2	2	3	2	3	2
55	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
56	2	2	1	2	2	2	1	2	3	1
57	3	2	3	2	3	2	3	2	3	2
58	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
59	2	1	2	2	2	1	2	1	1	2
60	2	1	1	1	2	1	1	1	1	1
61	2	2	1	2	1	2	2	1	1	1
62	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
63	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1
64	2	3	2	2	1	2	3	3	2	2
65	3	3	2	3	2	3	2	3	2	3
66	2	3	2	2	3	3	2	2	3	3
67	3	2	3	3	3	3	2	3	2	3
68	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3
69	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
70	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
71	1	2	2	1	1	2	1	2	1	2
72	3	3	2	3	2	3	3	2	2	2
73	3	2	3	2	3	2	3	2	3	2
74	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1
75	2	3	2	3	2	3	3	2	3	2
76	3	1	2	2	1	3	1	2	2	2
77	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3
78	2	2	1	2	2	2	1	2	3	1
79	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
80	3	3	2	3	2	3	2	3	2	3
81	2	2	1	2	1	2	2	1	1	1
82	2	1	2	2	2	1	2	1	1	2
83	3	2	3	3	3	3	2	3	2	3
84	2	3	2	2	1	2	3	3	2	2
85	1	2	2	1	1	2	1	2	1	2
86	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
87	2	3	2	2	3	3	2	2	3	3
88	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
89	1	2	2	1	1	2	2	2	2	1
90	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1
91	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
92	3	1	2	2	1	3	1	2	2	2
93	2	3	2	3	2	2	3	2	3	2
94	2	1	1	1	2	1	1	1	1	1
95	3	3	2	3	2	3	2	3	2	3
96	3	3	2	3	2	3	3	2	2	2
97	2	2	1	2	1	2	2	1	1	1
98	2	3	2	3	2	3	3	2	3	2
99	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3
100	2	3	2	2	3	3	2	2	3	3

Джерело: власна розробка авторів

Дослідження, проведене серед студентів закладів вищої освіти, показало, що рівень сформованості навчальної компетентності у них був приблизно однаковим. При традиційній освіті низький рівень обрали 18% студентів, середній — 53%, високий —

29%. При дистанційній освіті низький рівень також показали 18% опитаних, середній і високий — по 41% (рис. 1).

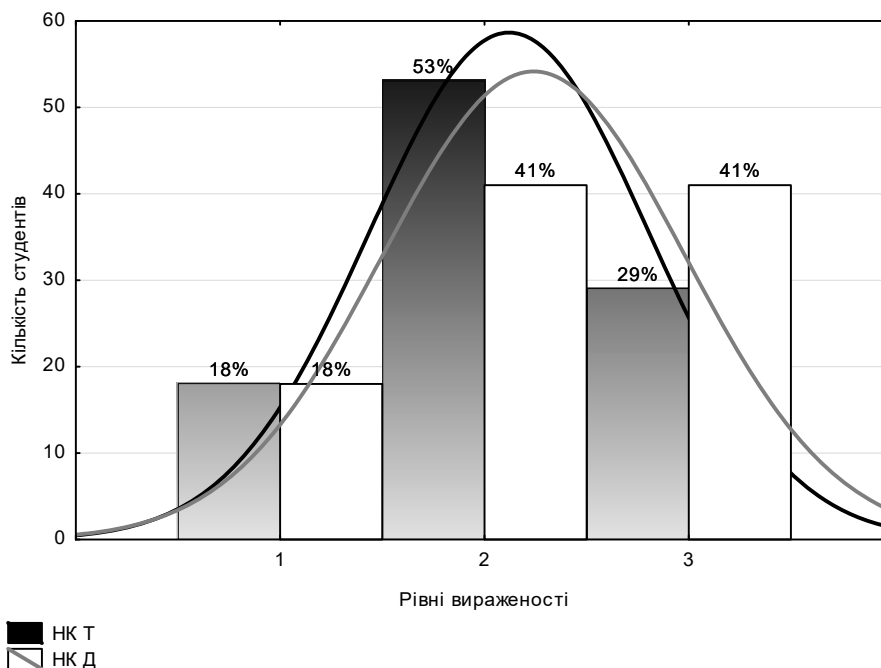

Рис. 1. Рівні вираженості параметра «навчальна компетентність» при традиційній та дистанційній освіті

Джерело: власна розробка авторів

За параметром «професійна компетентність» при традиційній освіті низький рівень зафіксований у 23% респондентів, середній — у 36%, високий — у 41%; при дистанційній освіті низький рівень продемонстрували 28% здобувачів вищої освіти, середній — 43%, високий — 29% (рис. 2).

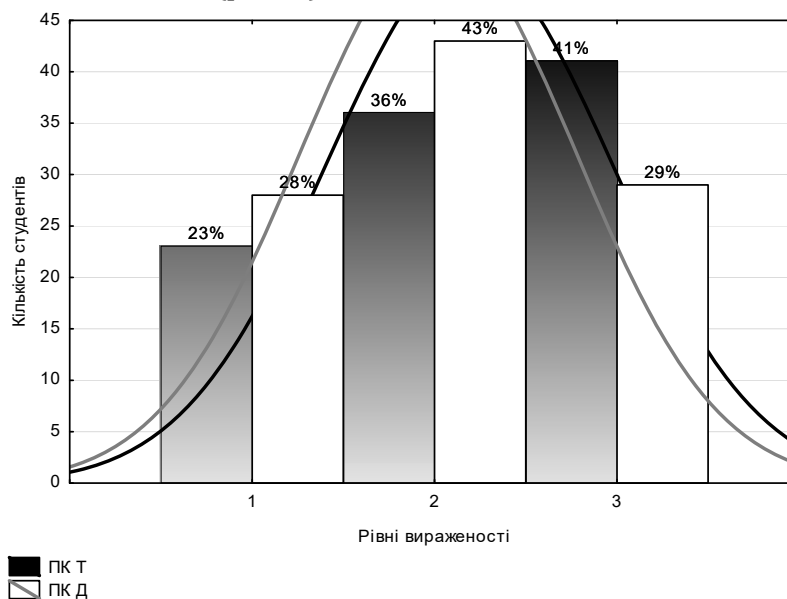

Рис. 2. Рівні вираженості параметра «професійна компетентність» при традиційній та дистанційній освіті

Джерело: власна розробка авторів

За параметром «організаційна компетентність» при традиційній освіті низький рівень виявлений у 25% опитаних, середній — у 62%, високий — у 13%; при дистанційній освіті низький рівень притаманний 23% респондентів, середній — 52%, високий — 25% (рис. 3).

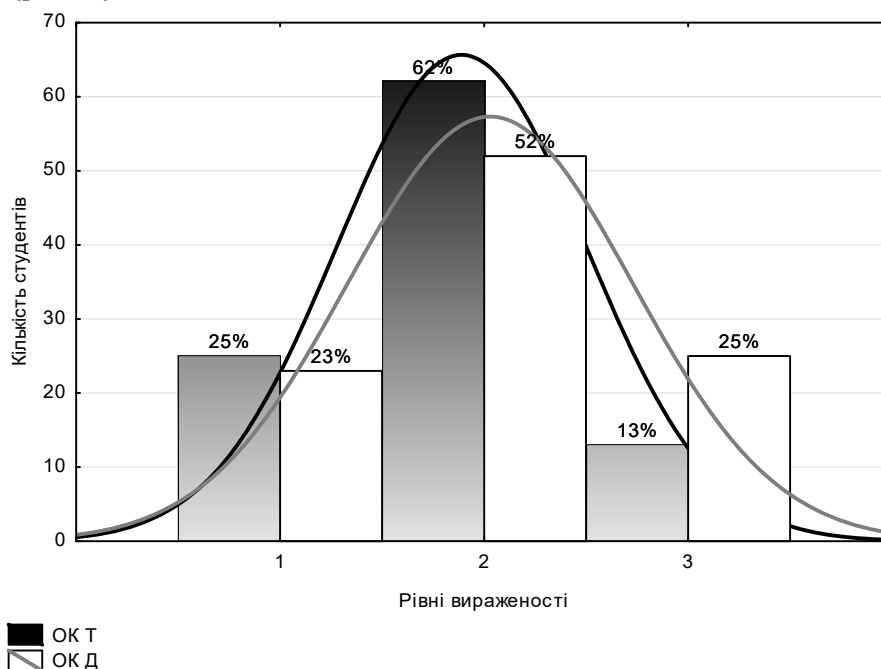

Рис. 3. Рівні вираженості параметра «організаційна компетентність» при традиційній та дистанційній освіті

Джерело: власна розробка авторів

За параметром «мотиваційна компетентність» при традиційній освіті низький рівень показали 23% студентів, середній — 41%, високий — 36%; при дистанційній освіті низький рівень характерний для 26% опитаних, середній — для 46%, високий — для 28% (рис. 4).

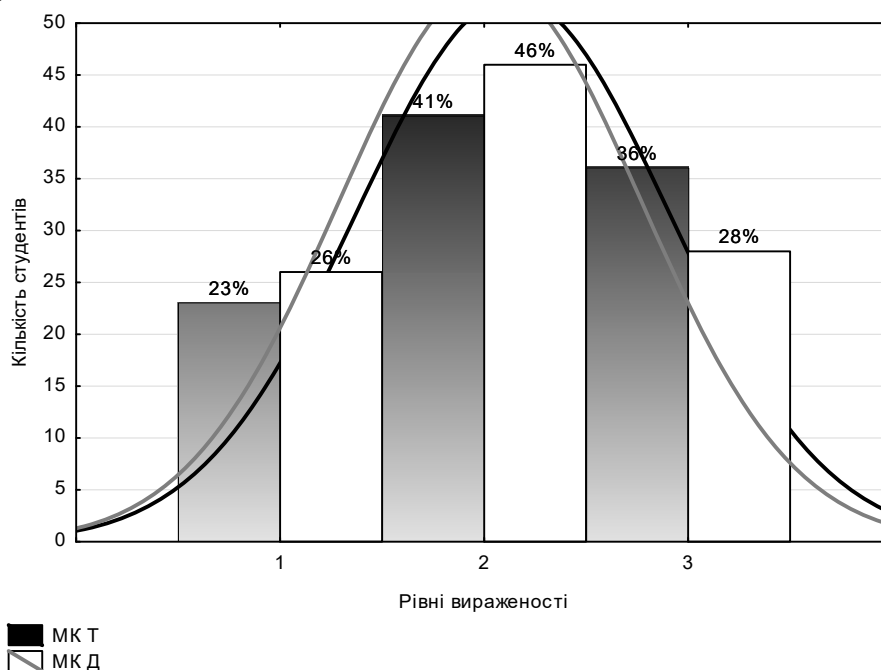

Рис. 4. Рівні вираженості параметра «мотиваційна компетентність» при традиційній та дистанційній освіті

Джерело: власна розробка авторів

За параметром «аксіологічна компетентність» при традиційній освіті низький рівень притаманний 33% опитаних, середній — 49%, високий — 18%; при дистанційній освіті низький рівень продемонстрували 30% здобувачів вищої освіти, середній — 45%, високий — 25% (рисунок 5).

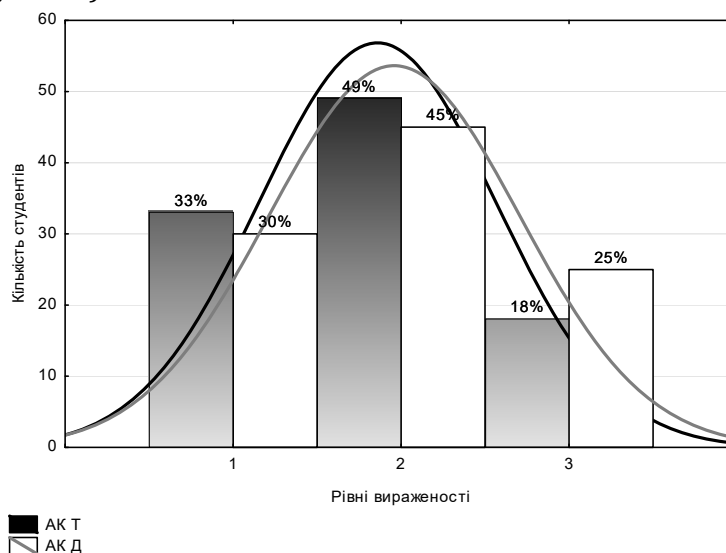

Рис. 5. Рівні вираженості параметра «аксіологічна компетентність» при традиційній та дистанційній освіті

Джерело: власна розробка авторів

Для з'ясування відмінностей у сформованості кожного з виділених параметрів при традиційній та дистанційній освіті був обчислений t-критерій Стьюдента (табл. 2).

Таблиця 2

Порівняльний аналіз рівнів вираженості параметрів, що характеризують особливості впливу традиційної та дистанційної освіти на знання, уміння та навички здобувачів вищої освіти

№	Параметри	Середнє, ТО	Середнє, ДО	t-критерій
1	Навчальна компетентність	2,110000	2,230000	-1,19698
2	Професійна компетентність	2,180000	2,010000	1,55878
3	Організаційна компетентність	1,880000	2,020000	-1,51519
4	Мотиваційна компетентність	2,130000	2,020000	1,03758
5	Аксіологічна компетентність	1,850000	1,950000	-0,97802

Джерело: власна розробка авторів

Отримані результати показали, що принципових відмінностей між особливостями знань уміння та навичок здобувачів вищої освіти при традиційній та дистанційній освіті не знайдено. Це можна трактувати наступним чином: здобувачі вищої освіти, які налаштовані на ефективну навчально-пізнавальну діяльність, будуть прагнути

використовувати надані можливості для розвитку своїх навчальних та професійних компетенцій; натомість здобувачі вищої освіти, які не мають такої налаштованості, будуть мало зацікавлені в отриманні нових знань та опановуванні новими вміннями та навичками, навіть якщо для них будуть створені відповідні умови. Таким чином, глобальне питання треба ставити не «Як зацікавити студентів у дистанційному навчанні?», а «Як зацікавити студентів у навчанні як такому?»

Для з'ясування особливостей впливу дистанційної освіти на знання, вміння та навички здобувачів вищої освіти було здійснено кластерний аналіз (таблиця 3, рисунок 6).

Таблиця 3

Середні значення кластерів за рівнем вираженості параметрів, що характеризують особливості впливу дистанційної освіти на знання, вміння та навички здобувачів вищої освіти

Параметри	Кластер 1	Кластер 2	Кластер 3	Кластер 4
Навчальна компетентність	2,178571	2,458333	3,000000	1,217391
Професійна компетентність	1,357143	3,000000	2,200000	1,565217
Організаційна компетентність	2,000000	2,208333	2,800000	1,000000
Мотиваційна компетентність	1,892857	2,541667	2,400000	1,217391
Аксіологічна компетентність	1,642857	2,000000	3,000000	1,130435

Джерело: власна розробка авторів

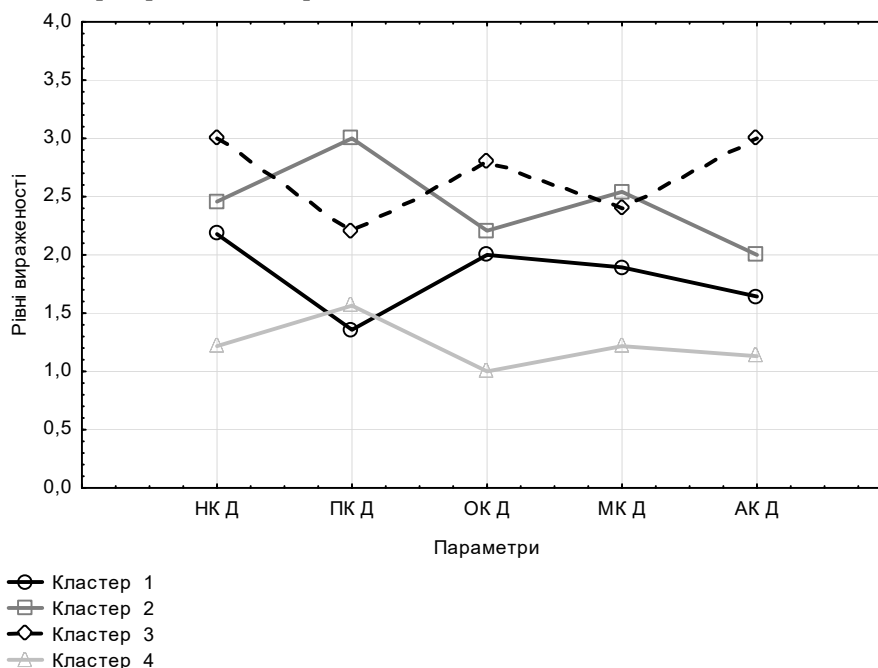

Рис. 6. Середні значення кластерів за рівнем вираженості параметрів, що характеризують особливості впливу дистанційної освіти

Джерело: власна розробка авторів

Перший кластер включає 28% респондентів (таблиця 4). Їхньою характерною особливістю є переважно середній рівень сформованості навчальної, мотиваційної та організаційної компетентності. Разом із тим, вони не розглядають отримуваних у навчальному закладі знання, вміння та навички як такі, що будуть мати попит у їхній

подальшій професійній діяльності. Ці студенти вчать тому, що треба мати диплом про вищу освіту, але вони не бачать себе майбутніми фахівцями саме у цій сфері. Про таку ситуацію свідчить і достатньо низький рівень аксіологічної компетентності, адже студенти, об'єднані першим кластером, не схильні трактувати цінності навчально-пізнавального процесу як чинника життєвого успіху.

Таблиця 4

Описові статистики для першого кластера

Параметри	Середнє	Стандартне відхилення	Дисперсія
Навчальна компетентність	2,178571	0,390021	0,152116
Професійна компетентність	1,357143	0,487950	0,238095
Організаційна компетентність	2,000000	0,000000	0,000000
Мотиваційна компетентність	1,892857	0,685257	0,469577
Аксіологічна компетентність	1,642857	0,487950	0,238095

Джерело: власна розробка авторів

Другий кластер охоплює 24% опитаних (таблиця 5). Ці респонденти зацікавлені, перш за все, у формуванні професійної компетентності. Вони демонструють високий рівень мотивації у вдосконаленні наявних знань, навичок та умінь, а також у набутті нових. Такі студенти позитивно ставляться до навчально-пізнавальної діяльності, достатньо добре організовані та мають певні ціннісні еталони. Таким чином, усі виділені види компетентності так чи інакше спрямовані на подальший професійний розвиток як мірило значущості отримуваної освіти.

Таблиця 5

Описові статистики для другого кластера

Параметри	Середнє	Стандартне відхилення	Дисперсія
Навчальна компетентність	2,458333	0,508977	0,259058
Професійна компетентність	3,000000	0,000000	0,000000
Організаційна компетентність	2,208333	0,414851	0,172101
Мотиваційна компетентність	2,541667	0,508977	0,259058
Аксіологічна компетентність	2,000000	0,000000	0,000000

Джерело: власна розробка авторів

Третій кластер об'єднує 25% студентів (таблиця 6). Ці респонденти характеризуються, в першу чергу, високим рівнем навчальної та аксіологічної компетентності. Вони зацікавлені у навчально-пізнавальній діяльності як такий, навіть безвідносно до подальшої професії. Представники третього кластера вважають освіту важливою віхою життєвого шляху, що в майбутньому допоможе визначитися з професійними пріоритетами. Ці студенти організовані і достатньо вмотивовані, відповідально ставляться до своїх обов'язків.

Таблиця 6

Описові статистики для третього кластера

Параметри	Середнє	Стандартне відхилення	Дисперсія
Навчальна компетентність	3,000000	0,000000	0,000000
Професійна компетентність	2,200000	0,408248	0,166667

Параметри	Середнє	Стандартне відхилення	Дисперсія
Організаційна компетентність	2,800000	0,408248	0,166667
Мотиваційна компетентність	2,400000	0,500000	0,250000
Аксіологічна компетентність	3,000000	0,000000	0,000000

Джерело: власна розробка авторів

Четвертий кластер включає 23% респондентів (таблиця 7). Дослідження показало, що ці опитані не зацікавлені у набутті та вдосконаленні жодного з розглянутих видів компетентності. Вони не виявляють потягу до навчально-пізнавальної діяльності, до отримання професійних знань, умінь та навичок. У них не розвинені організаційні здібності, низький рівень мотивації, не сформовані ціннісні орієнтації. Здобувачі вищої освіти, які не визначилися з життєвими та професійними цілями, є найбільш проблемною групою. Вони не розуміють сенсу навчання та не можуть ефективно засвоювати знання, уміння та навички.

Таблиця 7

Описові статистики для четвертого кластера

Параметри	Середнє	Стандартне відхилення	Дисперсія
Навчальна компетентність	1,217391	0,421741	0,177866
Професійна компетентність	1,565217	0,506870	0,256917
Організаційна компетентність	1,000000	0,000000	0,000000
Мотиваційна компетентність	1,217391	0,421741	0,177866
Аксіологічна компетентність	1,130435	0,344350	0,118577

Джерело: власна розробка авторів

Висновки

Аналіз, проведений у рамках даної роботи, дозволив дійти до двох принципових висновків. По-перше, значущих відмінностей у знаннях, вміннях та навичках студентів, отриманих ними під час традиційного та дистанційного навчання, не виявлено. Це свідчить про первинність індивідуально-особистісних рис і мотиваційної сфери кожного конкретного студента і вторинність формату навчання. Інакше кажучи, той, хто зацікавлений у формуванні та удосконаленні компетентностей, буде робити це в будь-якому разі, і навпаки: якщо мотивація відсутня, якщо вища освіта розглядається як перерва між навчанням у школі та професійною діяльністю, то і традиційний, і дистанційний формат навчання буде однаково неефективним.

По-друге, студентська вибірка виявилася неоднорідною, респондентів умовно можна поділити на чотири основні групи: 1) орієнтовані на отримання диплома, 2) орієнтовані на професійний розвиток, 3) орієнтовані на особистий розвиток, 4) немотивовані. Слід зазначити, що у процентному відношенні усі групи приблизно однакові. Таким чином, однозначно не зацікавлених у навчанні студентів, зокрема у дистанційному форматі, приблизно чверть. Натомість три чверті здобувачів освіти виявляють зацікавленість у вищій освіті які такій, проте мають різні мотиви.

Інтерпретація кластерного аналізу допомагає сформулювати основні педагогічні завдання, що стоять перед викладачами закладів вищої освіти: 1) забезпечувати актуальність навчально-професійного контенту для підвищення мотивації студентів; 2) розробляти теоретико-методологічну базу дистанційної освіти, яка враховує її особливості; 3) здійснювати психолого-педагогічний вплив, що сприяє професійному розвитку та формуванню ціннісних орієнтацій студентів.

Підходи до вирішення цих та інших педагогічних викликів буде відображено у подальших авторських дослідженнях.

Список використаних джерел

1. Лучанінова О. П. Дистанційне навчання як світовий освітній тренд: реалії та перспективи для ЗВО України. *Імідж сучасного педагога*. 2022. №1(202). С. 510. [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2022-1\(202\)-5-10](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2022-1(202)-5-10)
2. Сіленко А. О., Крук Н. В. Дистанційна освіта: альтернатива чи додаткові можливості традиційної освіти? *Актуальні проблеми політики*. 2022. Вип. 69. С. 94100. <https://doi.org/10.32837/app.v0i69.1308>
3. Халатур С., Карамушко О., Крючко Л. Дистанційна освіта в Україні: сьогодення та перспективи. *Молодий вчений*. 2020. №8(84). С. 175178. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-8-84-35>
4. Шпарик О. Європейська освіта в умовах дистанційного формату: теоретичний аспект. *Науково-педагогічні студії*. 2021. №5. С. 8196. <https://doi.org/10.32405/2663-5739-2021-5-81-96>
5. Яценко Е., Левандовська І. Дистанційна освіта в освітній діяльності вищої школи: виклики часу. *Гуманітарні студії: Історія та педагогіка*. 2021. №1. С. 124134. URL: <http://gsip.wunu.edu.ua/index.php/gsipua/article/view/20>
6. Захаров А. В. Важливість тайм-менеджменту у професійній та науковій діяльності педагога. *Тайм-менеджмент – мистецтво управляти часом науково-педагогічного працівника: матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації*. Одеса: Гельветика, 2023. С. 7781.
7. Наливайко Л. Р., Марценюк Л. В. Сучасний погляд на перспективи розвитку дистанційного навчання у вищій школі. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія: Право*. 2020. Вип. 62. С. 5764. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2021/03/12.pdf>
8. Паламарчук О. Проблеми організації дистанційної та змішаної освіти в університетах України. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2020. №9(103). С. 237248. <https://doi.org/10.24139/2312-5993/2020.09/237-248>
9. Трубачева С. Е., Замаскіна П. І. Технологія самостійного набуття знань учнями в умовах дистанційної освіти. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2022. Вип. 2(51). С. 184187. <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2022.51.184-187>
10. Цветкова Ю. В. Занепад заочної та перспективи розвитку дистанційної освіти: правове забезпечення та нові можливості для університетів середнього рівня в Україні та Європі. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2021. №4. С. 115119. <https://doi.org/10.32850/sulj.2021.4.20>
11. Іванов Є. В., Гош В.Є. Дистанційна освіта сьогодення: сутність та виклики. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2022. №8(346). Ч. 2. С. 273282. [https://doi.org/10.12958/2227-2844-2021-8\(346\)-2-273-282](https://doi.org/10.12958/2227-2844-2021-8(346)-2-273-282)

12. Коляда І. Система дистанційної освіти в умовах соціальних викликів: український досвід. *Вісник Львівського університету. Серія: Філософсько-політологічні студії*. 2023. Вип. 46. С. 5863. <https://doi.org/10.30970/PPS.2023.46.7>
13. Марчук А. Якість вищої освіти в надзвичайних умовах: освітні втрати й дисфункції цифровізації вищої освіти та дистанційного навчання. *Соціально-економічні відносини в цифровому суспільстві*. 2023. №1(47). С. 8089. <https://doi.org/10.55643/ser.1.47.2023.482>
14. Сидоренко Т. М., Петькун С. М., Новак О. М. Дистанційна освіта: проблеми та перспективи. *Інноваційна педагогіка*. 2021. Вип. 35. С. 4548. <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/35.8>
15. Скляніченко Г. Дистанційна освіта під час пандемії. *Наукові записки. Серія: Філологічні студії*. 2021. №193. С. 439445. <https://doi.org/10.36550/2522-4077-2021-1-193-439-444>